

اظهارنظ‌های غیرعلمی حریم فکری جامعه اسلامی را آشفته می‌کند

ک پژوهشگر علوم قرآن و حدیث با تأکید بر لزوم حفظ حریم فکری جامعه اسلامی درباره پیامد اظهار نظرهای بدون علم در حوزه مباحث نظری و عقیدتی گفت: اظهارنظرهای بدون تخصص نتیجه اش این می‌شود ...

استاد دانشگاه قرآن و حدیث در گفتگو با مهر:

اظهارنظرهای غیرعلمی حریم فکری جامعه اسلامی را آشفته می‌کند

یک پژوهشگر علوم قرآن و حدیث با تأکید بر لزوم حفظ حریم فکری جامعه اسلامی درباره پیامد اظهار نظرهای بدون علم در حوزه مباحث نظری و عقیدتی گفت: اظهارنظرهای بدون تخصص نتیجه اش این می‌شود که همه دانشجویان ما و کسانی که زیر دست ما تربیت می‌شوند این فرهنگ را فراگیرند و به جای اینکه امور را به اهل تخصص و صاحب اندیشه و علم حواله دهند، خودشان اظهار نظر کنند در نتیجه جامعه فکری ما دچار نابسامانی و به هم ریختگی می‌شود. حجت الاسلام محمدتقی سبحانی نیا عضو هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث درباره پیامدهای اظهار نظرهای بدون علم در حوزه مباحث نظری و عقیدتی به خبرنگار مهر گفت: بر اساس آنچه که ما از متون قرآنی و حدیثی به دست می‌آوریم، فردی که مطلبی را به عنوان یک مطلب علمی بیان می‌کند، یکسری مخاطبانی دارد که ممکن است آن مخاطبان از اظهار نظر او استفاده کرده و به استناد حرف او بخواهند از آن بهره برداری کنند و حال اگر این فردی که این ایده و نظر را داده است، سخنش برخاسته از دانش لازم نباشد، در آن صورت حقوقهایی را حتی می‌تواند ضایع کند.

وی افزود: بر اساس روایات افراد غیرصاحب نظری که مسائلی را بیان می‌کنند، حقوق چند دسته را ضایع می‌کنند اول حق خودش را ضایع می‌کند، چون کسی که بدون علم اظهار نظر می‌کند در حقیقت خودش را ضایع می‌کند همانطور که در آیه 36 سوره اسراء قرآن می‌فرماید: «وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا». کسی که بدون علم اظهار نظر کند در حالیکه عالم ندارد در مرحله اول به خودش آسیب می‌رساند چون خداوند متعال در قیامت خود او را عذاب می‌کند و اعضا و جوارحش را به سخن در می‌آورد و در نهایت خودش متضرر می‌شود.

این پژوهشگر حوزه حدیث تصریح کرد: حتی در روایات متعدد نسبت به عواقب اظهار نظر بدون علم هشدار داده شده است چنانکه امام باقر(ع) فرمودند: مَنْ أَفْتَى النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ لَا هُدًى، مِنَ اللَّهِ لَعْنَتُهُ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ،....هرکس درباره مسائل دین فتوا و نظریه ای دهد که بدون علم و اطلاع باشد، ملائکه رحمت و عذاب او را لعن و نفرین می‌کنند و در ادامه حدیث آسیب به دیگری را اینگونه بیان می‌فرماید: "... وَ حَقُّهُ وَزُرُّ مَنْ عَمِلَ بِقِيَّاهُ". یعنی اگر کسی بدون علم اظهار نظر کند دیگرانی را به گناه و انحراف می‌اندازد و گناه آنها هم بر گردن او می‌افتد.

حجت الاسلام سبحانی نیا افزود: نکته بعدی آسیب به دیگران است که در روایت معصوم می‌فرماید: مَنْ أَفْتَى النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ هُوَ لَا يَعْلَمُ النَّاسُخَ مِنَ الْمَنَسُوخِ وَ الْمَحْكَمَ مِنَ الْمُتَشَابِهِ فَقَدْ هَلَكَ وَ أَهْلَكَ» گرچه این روایت ناظر به فهم آیات قرآنی است اما از آن یک حکم کلی برداشت می‌شود و آن اینکه هر کسی اظهار نظر کند و حال آنکه اشراف و دانش لازم را ندارد موجب هلاکت خود و دیگران می‌شود.

وی درباره لزوم حفظ حریم فکری جامعه اسلامی نیز تصریح کرد: ما برای جامعه باید احترام قائل باشیم چراکه علاوه بر اینکه تک تک افراد جامعه را می‌سازند خود جامعه یک حقیقت خارجی دارد و بر همه افراد تأثیرگذار است. یعنی گاهی فرزندانمان به خاطر آداب و رسوم و ارزشهایی که در جامعه حاکم می‌شود، تربیت می‌شوند و از آن امور استفاده می‌کنند و یا به آن عادات و فرهنگ و خلق و خو متلبس می‌شوند، اگر ما بخواهیم ارزشهای جامعه را نادیده بگیریم و اخلاقیات را رعایت نکنیم، نه تنها حریم جامعه را نادیده گرفتیم بلکه به خود افراد نیز تعرض کرده ایم الان عادت کردیم که در یک مجلس چند نفره اگر کسی بگوید سرم درد می‌کند معمولاً همه اظهار نظر می‌کنند در حالیکه هیچکدام تخصص در امر پزشکی نداریم. این اجازه دادن به خود و اینکه در هر امری وارد شویم و اظهار نظر کنیم در نهایت ضربه به شخصیت افراد می‌زند و جامعه را مورد آسیب قرار می‌دهد و آنهایی که سن کمتر و یا دانش کمتری دارند و به ما به عنوان الگو می‌نگرند و از سخن ما تأثیر می‌گیرند ناخودآگاه آنها را به انحراف می‌کشانیم.

عضو هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث افزود: اینکه در مسائل کلامی و اعتقادی یک سامانی دیده نمی‌شود به نظرم سامان علمی وجود دارد یعنی ما از نظر آثار علمی کمبودی نداریم و از نظر وجود اندیشمندانی که بتوانند در عرصه های اعتقادی وارد شوند و به درستی اظهار نظر کنند و جامعه را اداره کنند، مشکلی نداریم. مشکل آنجاست که ما در فرهنگ جامعه خودمان و حتی در سطح دانشگاه ها، دانشجویان مان و بعضاً اساتیدمان این فرهنگ را رایج کردند که به خودشان اجازه می‌دهند شخصا در همه امور اظهار نظر کنند. من استادی را سراغ دارم که خودش فتوا می‌دهد و عمل می‌کند در حالیکه استادی نیست که

حتی در امور دینی مطالعه عمیق داشته باشد و حتی قرآن را نمی تواند درست بخواند و مثلاً می گوید که به دلیل اینکه وسائل نقلیه پیشرفته شده است و مسافرتها کوتاه شده است بنابراین خسته نمی شوم لذا فرقی نمی کند که من در تهران در محل کارم نمازم را بخوانم یا در قم در یک سفر 2 ساعته نماز بخوانم یعنی به خودش اجازه می دهد فتوا صادر کند و نماز را در مسافرت تمام بخواند. وقتی استاد ما در جامعه به خودش اجازه می دهد در موردینی در حالیکه متخصص نیست اظهار نظر نکند، این فرهنگ می شود که مثلاً من نوعی در دانشی که تخصص ندارم اظهار نظر کنم این نتیجه اش این می شود که همه دانشجویان ما و کسانی که زیر دست ما تربیت می شوند این فرهنگ را فراگیرند و به جای اینکه امور را به اهل تخصص و صاحب اندیشه و علم حواله دهند، خودشان اظهار نظر کنند در نتیجه جامعه فکری ما دچار نابسامانی و به هم ریختگی می شود.